

† HUGO STINNES

ΥΠΟ Δ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΙ

Ἀπέθανε πρό τινας (10 Ἀπριλίου 1924) εἰς Γερμανίαν εἰς σχετικῶς προχωρημένην ἡλικίαν (54 ἐτῶν) ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγιστάνας τῆς βιομηχανίας τῆς ἐ Hugo Stinnes. Οἱ Γερμανοὶ εἰκόν, ὅτι αἰτία τοῦ πρῶτου θανάτου του (ἐκ χολολιθιάσεως) ἦτο καὶ ἡ μεγάλη ψυχικὴ ἀπόγνωσις εἰς τὴν ἐκείαν περιτλθὲν δλόκληρος ἡ παραρρήνεις βεσπφαλικὴ βιομηχανία, καὶ συνεπῶς καὶ ὁ μέγας ἐκπρόσωπος τῆς περιοχῆς ταύτης τοῦ Ρούρ Στίννες, διὰ τῶν Συμβάσεων Micum..

Τὸ ὄνομα τοῦ Stinnes ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς, ἐμπορικοὺς καὶ βιομηχανικοὺς κύκλους τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔσον καὶ ἐν Γερμανίᾳ. Ὅπου ἐγένετο λόγος περὶ ἄνθρακος, σιδήρου, μεταλλείων, πλοίων, χρωμάτων, ἐργοστασίων κολλῶν, συγκεντρώσεως τέλος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐπιχειρήσεων, ἢ ἐξαπλώσεως οἰκονομικῆς εἰς τὸ ἐξωτερικόν τὸ ὄνομα τοῦ Stinnes δὲν θὰ ἔλλειπε κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποχὴν. Ἡ Γερμανικὴ μεταπολεμικὴ οἰκονομικὴ ἱστορία μάλιστα, εἰς τὴν ἀπάνταστον καὶ λιγυγίωδη πληθωρικὴν κυκλοφορίαν τῆς, δύο ὀνόματα θὰ μνημονεύη διαρκῶς τὸ τοῦ τέως δικιοκτοῦ τῆς Γερμανικῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Χρυσιστάνιν καὶ τὸ τοῦ Stinnes. Ὁ πρῶτος ἦτο ὁ ὀργανωτὴς τῆς, ὁ δεῦτερος ὁ μεγιστάν βιομήχανος ὁ προϊδῶν καὶ ἀκριδῶς προμαντεύσας τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπωφεληθεὶς αὐτὰ ἔσον οὐδεὶς ἄλλος Γερμανός(1).

I

Ὁ Στίννες κατήγετο ἀπὸ τὸ Mühlheim τοῦ Ρούρ. Ἀρχικῶς εἰργάσθη εἰς οἰκογενειακὴν του ἑταιρείαν, νεανίας ἕμως ἐτι ὦν (23 ἐτῶν) ἔδρου-

(1). Εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐποπτεύετο τις τὴν νομισματικὴν ἐξάφρασαν τῆς Γερμανίας, οὗτος τὴν ἐμάντευσε καὶ ἐπιγνώτως καὶ συστηματικῶς τὴν ἐξαμεταλλεύθη, γεγόμενος κύριος πλείστον ὄσον πραγματικῶν ἀξιών τῆς ὁποίας ἠγόραζεν εἴτε δανειζόμενος ἀπὸ τὰς τραπεζὰς εἴτε ὀφείλων εἰς τοὺς τέως ἰδιοκτητὰς καὶ κυρίους καὶ ἐξοφλῶν ἐκάστοτε τὰ χρεῖα ταῦτα διὰ τοῦ ἑποτιμωμένου διαρκῶς νομίσματος.

σαν ιδίαν εταιρείαν (Ούγκω Στίννες), τὴν συνήθη ἐν Γερμανίᾳ, μὲ περιορισμένην εὐθύνην. Μὲ κεφάλαιον 50.000 Μάρκων ἑνωρὶς κατείχεν ἐπιδημητικὴν θέσιν εἰς τὸ Rheinisch-Westfälisches Kohleensyndikat. Ὅπως καὶ ὁ πάππος του ἠσχολήθη ἀρχικῶς μὲ τὰ μεταλλεῖα ἀνθρακემπόριον καὶ ναυτιλίαν. Μέχρι καὶ τοῦ θανάτου του παρέμεινεν ὁ αὐτὸς ἀπλοῦς ἀνευ ἐξειδικευμένων ἀναγκῶν τύπος, ὁ εἰς τὴν ἐργασίαν μόνον εὐχαριστούμενος καὶ ἐκ ταύτης ἀντλῶν παραιτέρω δύναμιν καὶ πίστιν. Καὶ διὰ τὴν κηδεῖαν του ἀκόμη εἶχε προβλέψῃ νὰ γίνῃ ἀνευ τῶν συνήθων πομπῶν καὶ διακοσμήσεων. Πόσον ἔμως ἦτο ἀπέραντος ἡ σύλληψις τοῦ ἀφαντάστου τούτου ἀνθρώπου! Ὁ ὑπὸ πᾶσαν ἐποφιν οἰκονομικῶς, πολιτικῶς, πνευματικῶς ἀντίπους του, ὁ Ρατενάου, εἶχεν εἰπῆ κατὰ μετὰ τὴν πτώσιν τῶν 22 Γερμανικῶν δυναστειῶν, ὅτι ἡ Γερμανία θὰ διηρηθεῖτο εἰς ἀριθμὲν τινὰ βιομηχανικῶν δουκῶν. Ὁ Στίννες θὰ ἦτο εἰς ἀπὸ τοῦς μεγάλους, ἂν ὄχι ὁ μέγας Γερμανὸς βιομηχανικὸς δούξ. Ὁ Στίννες εἶνα, λέγει ὁ Felix Pinner, τὸ μεγαλύτερον ἐπιχειρηματικὸν καὶ συνθετικὸν πνεῦμα τὸ ὅποιον παρήγαγε ἡ Γερμανικὴ βιομηχανία. Ἦτο δημιουργικὸς συνθέτης καὶ ποιητῆς, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μεταφορᾶ, βιομηχανικῶν. Ἡ μία δημιουργία ἀκολουθεῖ τὴν ἄλλην μὲ πνεῦμα νεωτερίζον, πάντοτε ἐπεικαδομητικὸν νέων ἀντιλήψεων, τέλος κοινωνικῶν.

Εἰς τὴν μεγάλην ἐπιχείρησιν Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk A. G. εἶχεν εἰσαγάγῃ τὸ πρῶτον μεγαλειώδεις νεωτερισμοὺς μικτηρῆς οἰκονομικῆς ἐπιχειρήσεως, διαμέσου δηλαδὴ τινος λειτουργίας δημοσίου νομικοῦ προσώπου καὶ ἰδιωτικῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἐξυγίανε ἄλλας ἐπιχειρήσεις (Deutsch-Luxemburgische Bergwerks- und Hütten-Aktiengesellschaft), πέραν δὲ τῶν ἀναριθμητῶν ιδίων ἐπιχειρήσεων ἐξήσκει σοβαρὰν ἐπίδρασιν εἰς ὅλας τὰς μεγάλας οἰκονομικὰς ὀργανώσεις εἰς τὸν Reichsverband τῆς Γερμανικῆς βιομηχανίας, εἰς τὴν Zentralarbeitsgemeinschaft εἰς τὸν Reichkohlenrat, εἰς τὸν ἀνώτατον Γερμανικὸν οἰκονομικὸν Συμβούλιον, εἰς τὸ Γερμανικὸν Κοινοβούλιον.

Ὁ Στίννες διεκρίνετο τῶν ἄλλων μεγάλων γερμανῶν δημιουργικῶν βιομηχανικῶν φύσεων τοῦ Κρούπ, τοῦ Thyssen, τοῦ Haniel τοῦ Stumm, τοῦ Ρατενάου, τοῦ Ballin διὰ τῆς ὑψητεροῦς φαντασίας του εἰς οἰκονομικὸς συνδυασμοὺς καὶ συγκεντρώσεσιν ἐπιχειρήσεων. Ταῦτα πάντα δὲ ὄχι ἀνευ ἐπιγνώτου σχεδίου οἰκονομικῆς τελειοποιήσεως. Ἐπεδίωκεν οἰκονομικὰς συνθέσεις μεγάλου τύπου ἀλληλοὑποστηρικτομένας, σύστημα ἐπιχειρήσεων ἀλληλοδιασταυρουμένων, αἱ ὅποιαι θὰ ἐτελειοποιούσιν τὴν διαδικασίαν τῆς παραγωγῆς. Εἰς πολλὰ ἐπέτυχεν, πολλὰ δὲν εἶχον πραγματοποιηθῆ ἀκόμη, καὶ διὰ τοῦτο ἡ εἰδησις τῆς ἀσθαισίας του ἐπέφερε πῶ-

σιν τῶν ἀξιών του, διότι ὁ συναικτικός κρίκος, τὸ ἄφορευον ἐπὶ πάντων πνευμά του δὲν θὰ ἐλειτουργεῖ πλέον.

Ἦδη πρὸ τοῦ πολέμου ἄναιρεύετε τὴν δημιουργίαν τοιοῦτου παραρρηγίου βεσφαλικοῦ μεταλλευτικοῦ τράστ.

Ὁ πόλεμος ὅμως, καὶ πρὸ παντὸς ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος, ἀνατρέψασα ὅλας τὰς ἀξίας καὶ θεμελιωδῶς ἀναμοχλεύσασα ὅλον τὸν γερμανικὸν πραγματικὸν καὶ χρηματικὸν πλοῦτον, τοῦ παρασκευάσας τὸ ἔδαφος γονιμώτατον διὰ τὴν ἀπολαύσιν πολλὰκις πολλακλάσιον τὸν καταβληθέντα ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον. Ἀναμιγνύεται εἰς τὰς διαρκούσας τοῦ πολέμου ἐκκαθαρίσεις ἐχθρικών περιουσιῶν εἰς τὸ καταληφθῆν Βέλγιον. Συνεννοεῖται μετὰ τοῦ Ἀλβέρτου Ballin καὶ συνάπτει συμφωνίας (Interessengemeinschaft) μετὰ τῆς Hamburg Amerika Linie. Συγχωνεύει τὴν Gelsenkirchener Bergwerks-gesellschaft μετὰ τῆς ἰδιῆς του «Γερμανο-Ἐσθονοειδούς». Συγχωνεύει τὸ τὸ ὄνομα του φέρον τράστ μὲ τὸ τοῦ Siemens εἰς τὴν τερματικὴν ἐπιχείρησιν Siemens-Rhein-Elbe-Schuckert Union διαθέτουσαν ὑπὲρ τὰς 200.000 ἐργατῶν. Τέλος οὐδὲν οἰκονομικὸν πεδῖον ἀπὸ τῶν μεταλλείων, ναυτιλίας, μηχανουργείων, μέχρι τῶν ξενοδοχείων, βιβλίων, διαφόρων ἐργοστασίων, τυπογραφείων, ἐφημερίδων (Deutsche Allgemeine Zeitung. Frankfurter Nachrichten) μένει ἔξω ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσίας μέχρι τῆς νοτίου Γερμανίας, Ἄνω Σιλοσίας, Γερμανοαυστρίας, τοῦ ἐξωτερικοῦ γενικῶς καὶ τοῦ ὑπερποντίου κόσμου. Εἰς τὴν Τουρκίαν εἶχαν ἀναλάβει ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν Ἑλλάδα δὲ περιώδευσεν ἀντιπρόσωπός του (τοῦ οἴκου Ἄρ. Σκινιάσογλου) διὰ μελέτην τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς.

II

Ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ λέγεται ὅτι δὲν ἦτο ὁ ἀντάξιός τῆς οἰκονομικῆς μεγαλοφυίας του, πρὸς τὴν ὅποιαν ἠδύνατο νὰ παραβληθῶν ὀλίγαι ἐν τῷ κόσμῳ. Πατριώτης Γερμανὸς μέχρις μωλοῦ ὀστέων ἦτο ἀρχικῶς εἰς τὸν πόλεμον ὀπαθὸς τοῦ Λούδενδορφ καὶ ὑπὲρ προσηκτικῶν. Ἀργὰ μόνον, τὸν Αὐγούστου τοῦ 1918, παρώτρυνε τὸν Ballin νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸν Κάιζερ καὶ νὰ τοῦ ἐκθέσῃ τὴν χειροτέρευσιν τῆς στρατιωτικῆς καταστάσεως. Τὰ πολιτικοοικονομικὰ ζητήματα ἔδρακε μὲ ὄμμα πάντοτε συνανθιαφερομένου κριτοῦ καὶ πραγματογνώμονος, ὁ ὅποιος δυσκόλως ἐχώριζε τὸ ἰδιωτικὸν ἀπὸ τὸ κοινὸν συμφέρον, καίτοι ἡ ἔκτασις τῶν ἐπιχειρήσεών του ἔκαμινεν αὐτὸν σπουδαῖον συνταλαστήν τῆς ὅλης γερμανικῆς οἰκονομίας. Εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν τοῦ Spaa διὰ τὸ ζήτημα τῶν ἀνθρώπων ἀνταπέθη κατὰ ἀναλήψεως ὑπερμέτρων ὑποχρεώσεων ἐκ μέρους τῆς

Γερμανίας, αί όποιοι κατά την γνώμην του θά ησαν άνεκπλήρωτοι και άφινε νά όπνονηθι ότι θά όπρωτίμα την κατάληψιν της περιοχής του Ρούρ. Αύτη άπεδείχθη έκ των όστέρων τόσον καταστροφική διά την Γερμανίαν φαίνεται δέ νά έκίσταυν ότι δέν θά την άπετόλμων οι Γάλλοι. Ο Σίμονς όπουργός των έξωτερικών, ό Ρατανάου, ό Dernburg, ό Βοππ και άλλοι άντέκρουσαν τās γνώμας του και ή Γερμανική κυβέρνησις δέν τās άποδέχθη. (1) Ορθώς διότι μετά ταύτα άπεδείχθη ότι αί παροχαί τās όποιας ίθεώρει άνεκτελέστους έπραγματοποιήθησαν σχεδόν ολοκληρωτικώς. Από λόγους ίδιωτικής σκέψεως φαίνεται ότι και καλαιότερον είχε κρείταινει την εις χείρας των ίδιωτών άνάθεσιν των σιδηροδρόμων, του τεχυδρομείου και άλλων δημοσίων έκμεταλλεύσεων, διά νά παράσχη ή Γερμανική βιομηχανία πρός τό κράτος την πίστιν της. Μετά την επανάστασιν επί μικρόν προσεχώρησεν πρός την Δημοκρατικήν μερίδα, κατάληξε δέ όριστικώς μετά ταύτα εις την λαϊκήν μερίδα (Deutsche Volkspartei) επί της όποιας και ήσκει μεγάλην έπιρροήν.

Τήν πολιτικήν έμίσει, την έχρησιμοποιοίε όμως διά τās έπιχειρήσεις του, όχι—και τόσσο τό όμολογεύει και οι έχθροί του—άπό καθαρώς ίδιωταίς σκοποδς αλλά από έκράδαντον πίστιν Αγγλου κουριτανού, ότι ή εύδωσις των έπιχειρήσεων του ήτο και πρός ώφέλειαν του Κράτους. Πάντως οι άντίπαλοι του έχουν την γνώμην ότι τό Κράτος δέν έδοθηθή σχεδόν εις τίποτε διά την λύσιν των μεγάλων προβλημάτων τά όποια τό άπησχόλουν (έκπνορθώσεις, φόροι, πληθωρική κυκλοφορία κλπ.) από την συγκεντρωμένην μεγάλην βιομηχανίαν της όποιας αύτός κρείστατο. Οτε μάλιστα αύτή ένώ έζήτησεν από τους έργάτας άνωτέρας παροχάς, όταν ή Γερμανική τιμή άνήλθεν εις τό ύψος της διεθνούς, ένου άνωτέρου μισθού, ή ίδια άκηρηθή όχι μόνον νά υποδοηθήσθι δι' έγγυήσας της τό Κράτος εις την διαξαγωγήν της σταθεροποιήσεως, αλλά και έξηκαλούθει νά έπωφεληται της πληθωρικής κυκλοφορίας, μέχρις ότου τοϋτο ήτο δυνατόν. Και έδλαφε μόν και αύτήν την ίδίαν, άπείρως όμως περισσότερον τās λαϊκάς μάζας.

Τό έργον του Hugo Stinnes θά έπιζήσθι μακρόν αύτου. Τό τρέσις Siemens — Rhein — Elbe — Schuckert Union Ίδρυσι με διαφ-

(1) Τότε και ή παρίένυμος άντισημνωσής και αραινωσής του έσοτέ-
 σθησαν τόσον ώστε άνήγγαλε διά του τύπου ότι οι «ξενόφθοχοι» άνέωσαν την
 γερμανικήν άντίστασιν κατά της Ιταμότητος των βένων.

κειαν μέχρι του 2000 έτους. Οι συμπολιταί του εις τὸ Mühlheim δὲν θὰ τὸν λησμονήσουν εὐκόλως, διότι καὶ αὐτὸς ζῶν δὲν τοὺς ἐλησμόνησεν, ἀν καὶ ἐπεξετάθησαν αἱ ἐπιχειρήσεις του εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Τέλος ἡ Γερμανικὴ οἰκονομικὴ Ἱστορία θὰ ἀναγράψῃ εὐφύμως τὴν ἀκαταπύνητον δρᾶσίν του δι' οἰκονομικὴν ἀναδημιουργίαν ἀνωτέρου τύπου, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Πατρίδος του, τὴν ὁποίαν ὑπερμέτρως ἐλάτρευσεν.

Ὁ Stinnes ἀφῆκε δύο νέους τὸν Ἐξμόνδον καὶ Οὐγκω, οἱ ὁποῖοι συνεχίζουν τὰς ἐργασίας τοῦ πατρὸς των. Πάντως ἡ διὰ τὴν Γερμανίαν ἀνατέλλουσα δύσκολος ἐποχὴ τῆς σταθεροποιήσεως τοῦ νομίσματος, δὲν θὰ εἶναι δι' αὐτοὺς τόσον ἐπικερδῆς ὅσον ἡ παρελθούσα τῆς πληθωρικῆς κυκλοφορίας.

Ἐν Γενεύῃ κατ' Ἰούνιον 1924